

Vrodené prvky správania a učenie

Typy vrodeného spúšťacieho mechanizmu

Vrodený spúšťací mechanizmus
bez zmeny počas života

Mechanizmy využívajúce okamžitú informáciu
„vrodené správanie“.

Vrodený spúšťací mechanizmus
meniaci sa skúsenosťami
počas života

Adaptívne modifikácie správania
„naučené správanie“.

Mechanizmy využívajúce okamžitú informáciu

---

améboidná reakcia – jedným podnetom spúšťaný pohyb améboidnej bunky.

Mechanizmy využívajúce okamžitú informáciu

---

kinéza je reakcia urýchľujúca priamočiary pohyb v nepriaznivých podmienkach a spomaľujúca v priaznivých podmienkach.

- *klinokinéza* v priaznivom prostredí spomaľuje sa pohyb aj zväčšením uhla náhodných zmien smeru.

Mechanizmy využívajúce okamžitú informáciu

---

fobická reakcia odvádza organizmus od negatívnych vzruchov spôsobom podobným úteku.

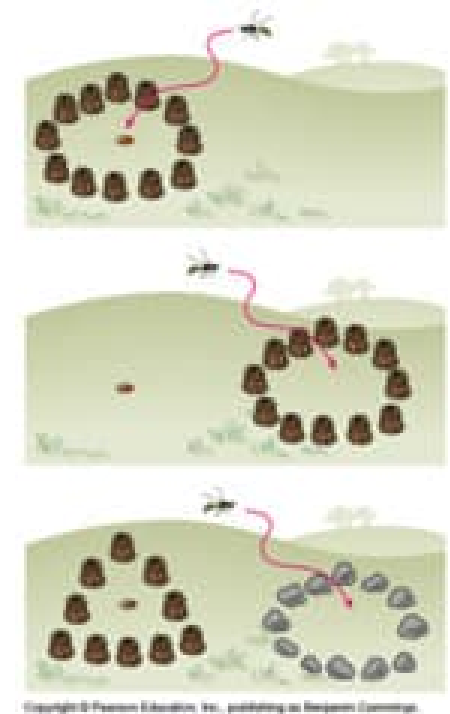
Uhol obratu však nie je určovaný smerom odkiaľ vzruch nastupuje – je náhodný.

Mechanizmy využívajúce okamžitú informáciu

topické reakcie - (taxie) organizmus vykonáva v priestore obrat, ktorého uhol je daný smerom odkiaľ podnet prichádza.

- *tropotaxia* - dva symetricky usporiadané receptory.
- *telotaxie* - orientačné mechanizmy udržiujúce podnet na určitom mieste receptora.
- *menotaxia* – orientácia udržiavaním konštantného uhla k podnetu.
- *mnemotaxia* - orientačné reakcie v priestore podľa väčšieho počtu podnetov.

Adaptívne modifikácie správania = učenie

Adaptívna modifikácia

Adaptívna modifikácia je vždy uskutočnením fylogeneticky vzniknutého v genotype zabudovaného programu, ktorý je v každom jedincovi pripravený prispôbiť sa určitej premenlivosti životného priestoru.

Učenie = zmena správania

---

adaptívna funkcia = účelnosť zmeny + zabúdanie

Zdroj: Rachitis, stages of development for children. [Wellcome Collection](#). Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

<http://home.vrweb.de/~reser1/kalb3.jpg>

Učenie

Podľa trvania („pamätania si naučeného“)

- fakultatívne učenie – dočasná zmena (zabúdanie naučeného)
- obligatórne učenie – trvalá zmena (naučené sa nezabúda sa)

Učenie

Podľa vzťahu k podnetu

- bez asociácie
  - Učenie (zmeny) bez súvislosti s konkrétnym podnetom
- asociatívne učenie
  - Učenie (zmeny) viazané na konkrétny podnet

Procesy učenia bez asociácie

Facilitácia

proces, kde sa fungovanie pohybu zlepšuje na základe jeho vykonávania.
(Obligatórne učenie).

Senzitizácia

po spustení určitého spôsobu správania, klesá prah spustiteľnosti pre kľúčových podnetov. Prvou reakciou je zvieratá uvedené do stavu zvýšenej pohotovosti.
(Fakultatívne učenie).

Učenie založené na asociáciách

Habituácia

učí organizmus nereagovať na konkrétny podnet.

Po opakovanom predkladaní podnetu reakcia na tento podnet mizne.

(Čiastočne obligatórne učenie).

Učenie založené na asociáciách

Vpečatenie

asociácia určitého spôsobu správania s konkrétnym podnetom (Obligatórne učenie).

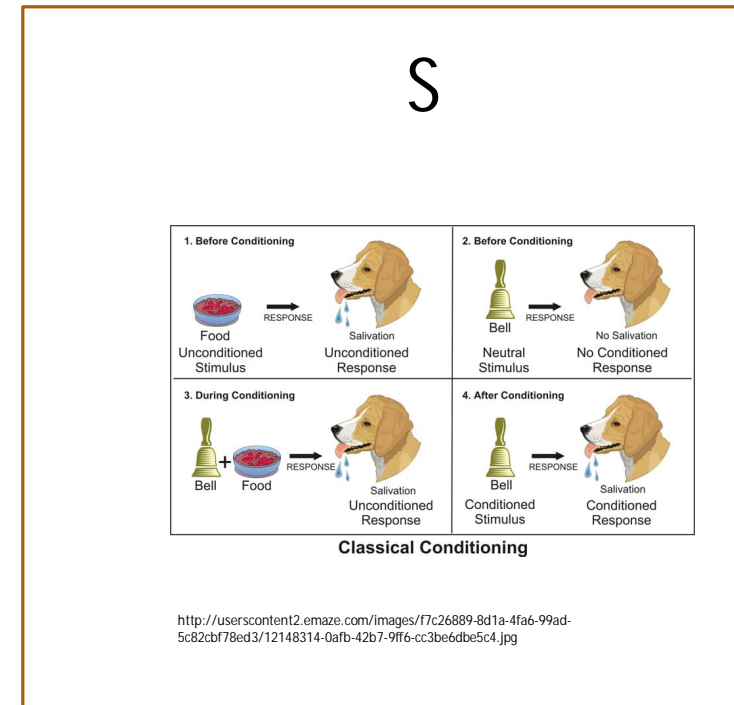
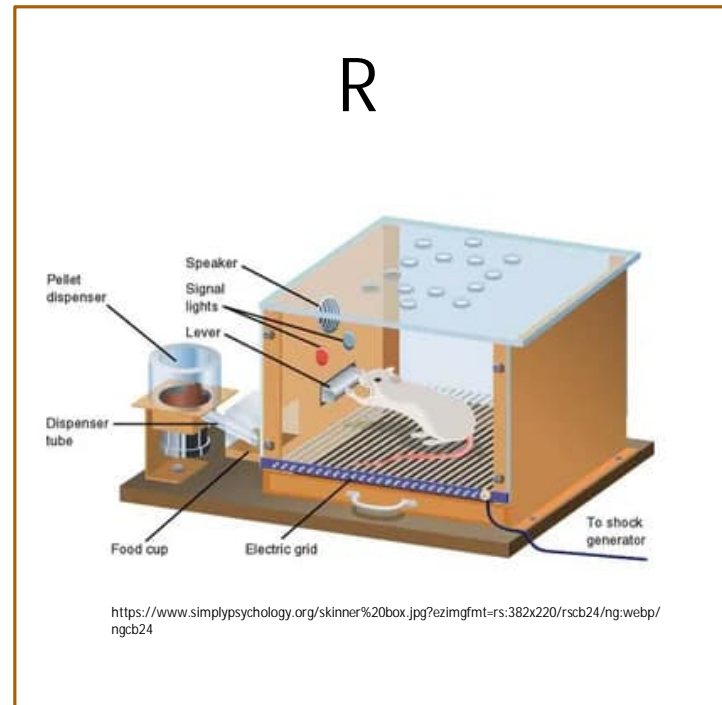

Učenie založené na asociáciách

Podmieňovanie

- R typ, S typ
- podmienená apetencia
- podmienená averzia
- podmienená akcia

(Fakultatívne učenie)

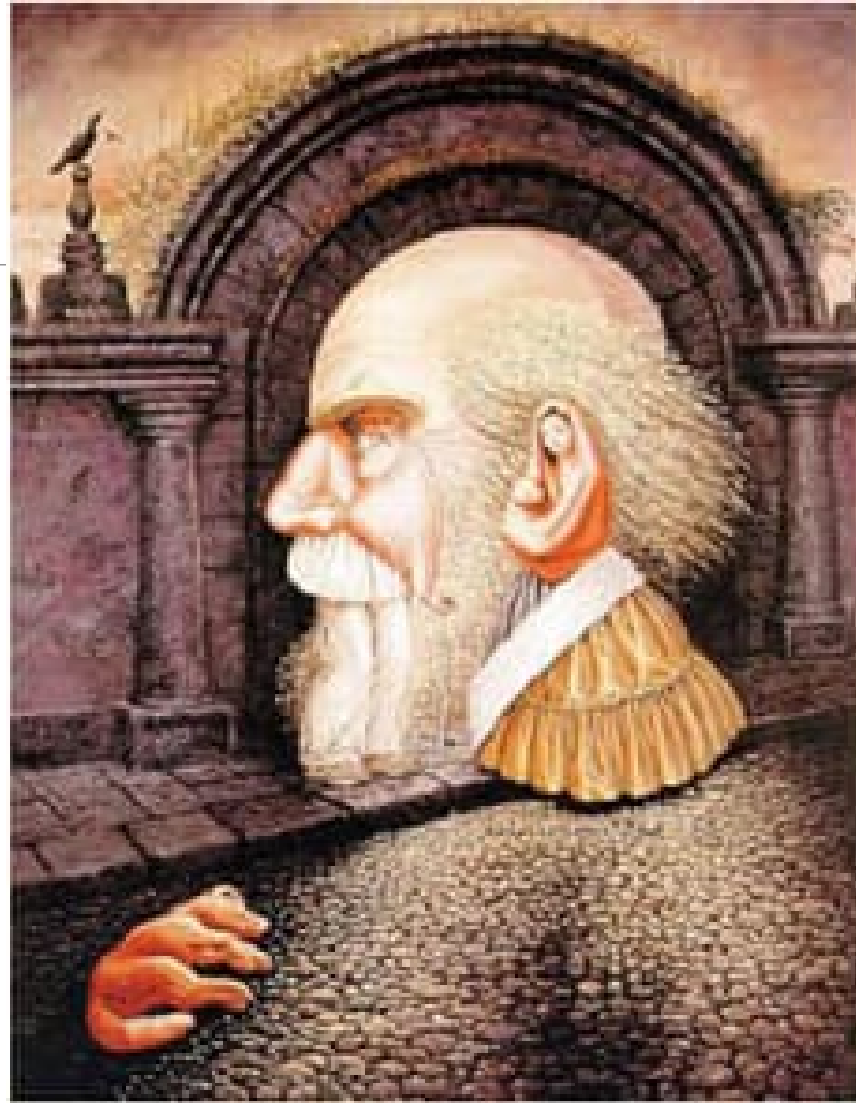
Učenie založené na asociáciách

Vyššie formy učenia

- učenie hrou
- zámerné motorické učenie
- učenie vhľadom (insight, geštalt)
- poznávanie (cognition)

(Fakultatívne učenie)

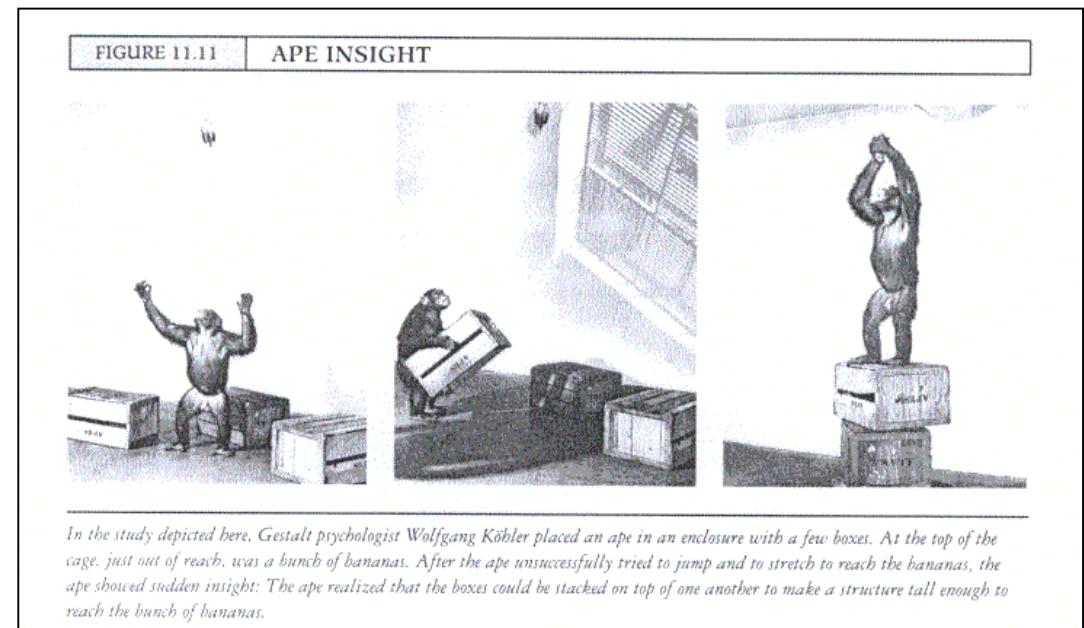
Zdroj: <http://webdesign.tutspus.com/articles/the-gestalt-principle-design-theory-for-web-designers--webdesign-1756>

Učenie založené na asociáciách

Vyššie formy učenia

- učenie hrou
- zámerné motorické učenie
- učenie vhládom (insight, geštalt)
- poznávanie (cognition)

(Fakultatívne učenie)

Zdroj: <http://ykonline.yksd.com>

Ďakujem za pozornosť!

